

Bye, bye Belgian government*

Column

Peter De Keyzer

Het is 15 mei 2020. De Tijd kopt op zijn voorpagina 'IMF-reddingsplan voor België leidt tot grote consternatie'. Voor meer context spoelen we een paar maanden terug. In maart 2020 verscheen in The Economist een kritisch artikel over de Belgische regeringsonderhandelingen onder de titel 'The Belgian Canary in the Western Coal Mine'.

Het land staat symbool voor een steeds nadrukkelijker westers fenomeen: het onvermogen om grote hervormingen uit te voeren en het negatieve effect van lage rentes op de begrotingsdiscipline. De hete adem van populistische verlamde centropartijen, terwijl de vergrijzing en hoge overheidsschulden een rem zetten op grote nieuwe overheidsuitgaven. Elke prikkel om een regering te vormen is bovendien verdwenen omdat de ECB gratis geld garandeert tot in de oneindigheid. No questions asked.

De teneur van het artikel is duidelijk: België loopt in het vizier van de financiële markten. In februari 2020 raakte de Brexit ten lange leste uitgevoerd. Met dat obstakel uit de weg verschoof de focus van de financiële markten opnieuw naar de politieke houdbaarheid van de muntunie in Europa.

Er zijn een aantal redenen waarom België geïsoleerd wordt: een hoge schuld, een recessie, een ontsporende overheidsbegroting en grote uitdagingen op het gebied van de vergrijzing, het klimaat of infrastructuurinvesteringen. Voeg daar de verlamde politieke partijen, de noord-zuidtegenstellingen en oneindige regeringsonderhandelingen aan toe.

De financiële markten hebben België geselecteerd als testgebied. De inzet: komt de ECB tussenbeide door Belgisch staatspapier op te kopen als België onder druk wordt gezet? Zelfs als de ECB weet dat ze dan de politieke en financiële onverantwoordelijkheid van het land verder aanmoedigt?

Nederland en Duitsland kunnen er niet meer mee lachen. Nederland beet een aantal jaren geleden door de zure appel van hervormingen en saneringen. Met resultaat. De overheidsschuld bedraagt nauwelijks 50 procent van het bbp en er is een begrotingsoverschot van 12 miljard euro.

De Nederlandse minister van Financiën liet zich in het voorjaar van 2020 steeds kritischer uit over het ECB-beleid voor probleemlanden: 'Nederland leverde de afgelopen jaren grote inspanningen voor het klimaat, infrastructuur, de arbeidsmarkt en de begroting. Dat was niet altijd makkelijk. Het is gek dat België weigert die noodzakelijke maatregelen te nemen. Meer nog, het huidige beleid van de ECB werkt die onverantwoordelijkheid in de hand.'

De Duitse vertegenwoordiger bij de ECB is nog duidelijker: 'Landen die weigeren hun verantwoordelijkheid op te nemen, moeten geen blanco cheque meer krijgen vanuit Frankfurt. Schluss damit!'

De uitspraken van de officials hebben hun uitwerking niet gemist. Op de financiële markten loopt sindsdien de spanning rond België op. Bloomberg, Reuters, Politico en Financial Times wijden steeds meer artikelen aan de politieke, economische en financiële toestand van België. Internationale media smullen ervan en financiële markten wetten de messen.

Onder druk van Duitsland en Nederland heeft ECB-voorzitter Christine Lagarde eind april laten weten dat 'het beleid van de ECB geen vrijgeleide mag zijn voor financiële, budgettaire of politieke onverantwoordelijkheid.' Meer hebben financiële markten niet nodig als signaal: Belgisch papier wordt

massaal gedumpt, de rentes lopen fors op en de politieke hoogspanning in België en Europa bereikt een kookpunt. Talloze Belgische bankiers, CEO's en ministers van staat roepen in kranten en praatprogramma's dagelijks op om 'verantwoordelijkheid te nemen'. De politieke situatie zit echter muurvast. Niemand wil aan de bak om de zwaarste sanering in decennia uit te voeren. Het noorden van het land wil lagere uitgaven in het zuiden. Het zuiden wil hogere belastingen in het noorden.

Achter de schermen heeft het IMF sinds half april al discrete contacten met kopstukken van de verschillende partijen en met de leden van de regering in lopende zaken. Het plan is eenvoudig: België moet een noodplan van het IMF uitvoeren en zich houden aan deadlines. Zolang het dat doet, zal de ECB tussenbeide komen om de rentedruk te verlichten. De voorstellen die uitlekken, leiden tot grote consternatie in de politiek, het middenveld en de media. 'Een hold-up op onze soevereiniteit', klinkt het. Of: 'Technocraten organiseren kaalslag in de sociale zekerheid'.

De voorstellen liegen er niet om. Een besparing van 6 miljard euro in de sociale zekerheid en een nominale nulgroei van het budget gedurende vijf jaar. De verkoop van Bpost en Proximus, waarvan de opbrengsten worden gebruikt om de klimaattransitie en infrastructuur te financieren. De invoering van rekeningrijden, het belasten van werkelijke huurinkomsten en de actualisering van de kadastrale inkomens moeten heel wat extra lopende inkomsten genereren. Ook wordt de pensioenleeftijd versneld opgetrokken tot 67 jaar, daalt het brutominimumloon, wordt het brugpensioen afgeschaft en eindigen werkloosheidsuitkeringen na twee jaar. Als tegenprestatie is er voortaan een minimumpensioen van 1.500 euro voor wie werkt tot 70. Overheidspensioenen worden niet langer geïndexeerd en er komt een eenmalige vermogensbelasting.

Het parlement schreeuwt moord en brand, maar keurt uiteindelijk een kaderwet goed. Daardoor moet niet over elk van de maatregelen apart worden gestemd. Parlementsleden moeten een keer spitsroeden lopen voor de media en de publieke opinie en kunnen voor de rest in de krant fulmineren over de 'onverkozen tirannen van het IMF'. Zelf hadden ze het helemaal anders aangepakt. De regering in lopende zaken vervelt tot een regering van technische experts. Die zullen het programma van het IMF moeten uitvoeren.

De kop boven het jaaroverzicht in de Tijd eind 2020 liegt er niet om: 'België doet wat nodig is ... als de buitenwereld dat oplegt.'

*Hypothetische scenario's worden niet gegarandeerd realiteit in de toekomst.

Peter De Keyzer Managing partner Growth Inc.